

บทบรรณาธิการ

คำถาม สัญญาจำนองมีข้อตกลงว่า หากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้บังคับจากทรัพย์สินอื่นจนกว่าจะครบนั้น กรณีที่หนี้ที่จำนองเป็นประกันนั้นขาดอายุความแล้ว ถ้าผู้รับจำนองฟ้องบังคับจำนอง ได้เงินไม่พอชำระหนี้ จะบังคับจากทรัพย์สินอื่นของผู้จำนองได้หรือไม่ และจะเรียกดอกเบี้ยนับจากวันฟ้องได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๕๗/๒๕๕๔ เมื่อหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินของจำเลยที่ ๑ ขาดอายุความ โดยหนี้ดังกล่าวมีที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่จำเลยที่ ๒ จำนองไว้แก่โจทก์ เพื่อเป็นประกัน กรณีต้องด้วย ป.พ.พ. มาตรา ๑๙๓/๒๗ และมาตรา ๗๔๕ กล่าวคือ โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับจำนองจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองแม้หนี้ที่จำนองเป็นประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างย่อนหลังเกินกว่า ๕ ปีขึ้นไปไม่ได้ ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่บัญญัติให้สิทธิผู้รับจำนองบังคับได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น ดังนั้น แม้ว่าตามสัญญาจำนองจะกำหนดว่า หากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้บังคับจากทรัพย์สินอื่นจนกว่าจะครบก็ตาม โจทก์ก็จะบังคับจากทรัพย์สินอื่นของจำเลยที่ ๒ เพื่อเอาชำระหนี้ในส่วนนี้หาได้ไม่ ส่วนเรื่องดอกเบี้ยนั้น บทกฎหมายดังกล่าวเพียงแต่บัญญัติห้ามผู้รับจำนองมิให้ใช้สิทธิบังคับให้ชำระดอกเบี้ยที่ค้างย่อนหลังเกินกว่า ๕ ปีขึ้น มิได้ห้ามผู้รับจำนองมิให้เรียกดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องขอให้บังคับจำนอง โจทก์จึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๙๕/๒๕๕๕ แม้โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับจำนองจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองได้แม้เมื่อหนี้ที่จำนองเป็นประกันนั้นขาดอายุความ แต่คงบังคับได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น หากอาจบังคับถึงทรัพย์สินอื่นของเจ้ามรดกได้ไม่ แม้สัญญาจำนองที่ดินเป็นประกันและข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองจะกำหนดให้บังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นจนกว่าจะครบหากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ก็ตาม เพราะทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบมากกว่าที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสะดวกสบายของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบมาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗

คำถาม สัญญากู้ยืมมีข้อตกลงให้คิดดอกเบี้ยกันได้แต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ในสัญญา ผู้ให้กู้จะมีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้หรือไม่ อัตราเท่าใด

สัญญากู้ยืมให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ผู้ให้กู้มีสิทธิคิดดอกเบี้ยหรือไม่อย่างไร

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๗๓๘/๒๕๕๕ เนื่องจากสัญญากู้ยืม ข้อ ๒. วรรคหนึ่งปรากฏเพียงว่า โจทก์กับจำเลยตกลงให้คิดดอกเบี้ยกันได้ แต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ในสัญญา แม้ ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๔ จะบัญญัติห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ก็มีความหมายเพียงว่าในสัญญาที่ตกลงกันกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ห้ามมิให้ตกลงคิดดอกเบี้ยเกินอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่เมื่อคู่สัญญาไม่ได้ตกลงกันกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เช่นนี้ จึงต้องเป็นไปตามมาตรา ๗ ที่บัญญัติให้ใช้อัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๖๖/๒๕๕๕ โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยอัตราร้อยละ ๕ ต่อเดือน หรืออัตราร้อยละ ๖๐ ต่อปี จึงเป็นการคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ต้องห้ามตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ ตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐ ดังนั้น โจทก์คงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันผิดนัดตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง คือวันที่ครบกำหนดชำระหนี้เงินกู้

คำถาม สัญญาค้ำประกันมีข้อความว่า ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ไม่ว่าโดยเหตุใด ๆ ก็ตาม หรือมีเหตุอื่นใดอันทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนหนี้ทั้งหมด ผู้ค้ำประกันยังคงต้องรับผิดชอบ และผู้ค้ำประกันตกลงจะชำระหนี้ที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดให้แก่เจ้าหนี้ทันทีนั้น ผู้ค้ำประกันจะมีสิทธิยกข้อต่อสู้เรื่องอายุความของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๑๐/๒๕๕๕ คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า บริษัท ต. เช่าซื้อรถยนต์กระบะไปจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ท. โดยมีจำเลยเป็นผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม บริษัท ต. ผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ ต่อมาโจทก์ประมูลซื้อทรัพย์สินของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ท. จาก ประส. ได้ โจทก์บอกเลิกสัญญาเช่าซื้อแล้ว ขอให้บังคับจำเลยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อ จำเลยให้การว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความและจำเลยในฐานะผู้ค้ำประกันยกข้อต่อสู้ของ บริษัท ต. ผู้เช่าซื้อขึ้นต่อสู้โจทก์นั้น ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๔

บัญญัติว่า นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้าประกันมีต่อเจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย การที่โจทก์ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนด ๒ ปี นับแต่วันที่บริษัท ต. ผู้เช่าซื้อชำระบัญชีเสร็จ ซึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๗๒ ระบุห้ามมิให้โจทก์ฟ้องเรียกหนี้สินซึ่งบริษัทเป็นลูกหนี้เมื่อพ้นกำหนด ๒ ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี ฟ้องโจทก์จึงขาดอายุความ จำเลยจึงสามารถยกข้อต่อสู้เรื่องอายุความดังกล่าวขึ้นต่อสู้โจทก์ได้ ส่วนข้อตกลงที่เป็นการจำกัดสิทธิตามกฎหมายของผู้ค้าประกันนั้น ข้อตกลงดังกล่าวจะต้องระบุไว้ให้ชัดแจ้งในสัญญา ที่โจทก์ฎีกาว่า สัญญาค้าประกันข้อ ๓ มีข้อความระบุว่าในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระหนี้แก่บริษัทไม่ว่าโดยเหตุใด ๆ ก็ตาม หรือมีการชำระบัญชี หรือมีเหตุอื่นใดอันทำให้บริษัทไม่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนหนี้ทั้งหมดผู้ค้าประกันก็ยังคงต้องรับผิดชอบและผู้ค้าประกันตกลงจะชำระหนี้ที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดให้แก่บริษัททันทีนั้น ยังแปลไม่ได้ว่าผู้ค้าประกันยอมสละสิทธิไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้

การใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๓๖ นั้น ต้องเป็นกรณีที่ติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืนจากผู้ที่ครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่จึงจะเป็นเรื่องที่ไม่มีการกำหนดอายุความ แต่คดีนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยในฐานะผู้ค้าประกันครอบครองรถยนต์ของโจทก์ อีกทั้งฟ้องโจทก์ก็เป็นเรื่องบังคับให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญาค้าประกัน จำเลยจึงสามารถยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ในเรื่องอายุความ ๒ ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๗๒ ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้

คำถาม เจ้าหนี้เข้าไปในร้านเสริมสวยของลูกหนี้ขณะเปิดให้บริการเพื่อทวงถามลูกหนี้ให้ชำระหนี้โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตของลูกหนี้ แต่ลูกหนี้ไม่ยินยอมที่จะให้เงิน การกระทำของเจ้าหนี้เป็นความผิดฐานใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๗๔/๒๕๕๕ จำเลยทั้งสองซื้อสลากกินรวบจากผู้เสียหายที่ ๑ จำเลยทั้งสองยอมทราบว่าเป็นการกระทำซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๔ วรรคสอง, ๑๒ (๑) และไม่ก่อให้เกิดหนี้ในอันที่จะสามารถบังคับกันได้ตามกฎหมาย แม้หากเป็นหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายและลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้ เจ้าหนี้ยังหาได้มีสิทธิที่จะทวงถามด้วยการข่มขู่ใจให้ลูกหนี้ยอมชำระหนี้โดยการใช้อำนาจประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตของลูกหนี้ไม่ จึงไม่มีเหตุที่จะให้จำเลยที่ ๑ เข้าใจหรือเชื่อโดยสุจริตได้เลยว่าจำเลยที่ ๑ มีสิทธิที่จะบังคับและข่มขู่ให้ผู้เสียหายที่ ๑

ยอมชำระเงินค่าสลากกินรวบให้แก่จำเลยที่ ๑ ด้วยการใช้กำลังประทุษร้ายและขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตของผู้เสียหายที่ ๑ ได้ เมื่อผู้เสียหายที่ ๑ ไม่ได้ยอมที่จะให้เงินแก่จำเลยที่ ๑ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการพยายามกระทำความผิด

จำเลยที่ ๒ รู้เห็นโดยมีเจตนาที่จะร่วมกับจำเลยที่ ๑ และพวกไปขู่เข็ญกับใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อทวงถามเงินค่าสลากกินรวบจากผู้เสียหายที่ ๑ มาตั้งแต่แรก มิใช่เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ กระทำไปเองเพียงลำพัง ถือว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในการพยายามกระทำความผิด และใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหายทั้งสองโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ วรรคสอง (๑) ประกอบมาตรา ๘๓, ๓๔๑

ขณะเกิดเหตุ ร้านเสริมสวยของผู้เสียหายที่ ๑ ยังเปิดให้บริการอยู่ประชาชนทั่วไปรวมทั้งจำเลยทั้งสองมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ไม่ถือว่าเป็นเคสสถาน การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุกเคสสถานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔

คำถาม เจ้าพนักงานผู้ไม่มีหน้าที่จัดการหรือรักษาเงิน การกระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเบียดบังเอาเงินที่จะต้องจ่ายแก่ราษฎรไป เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๗ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๔๑/๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ย. จึงมีอำนาจเพียงอนุมัติฎีกาตามที่ ส. หัวหน้าส่วนการคลังเสนอเท่านั้น ส่วนการจ่ายเงินเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการ การที่จำเลยที่ ๑ ศ. และ ส. ซึ่งเป็นกรรมการรับส่งเงินไปเบิกถอนและรับเงินจากธนาคารมาเพื่อเบิกจ่ายเงินให้แก่ราษฎรผู้รับจ้างก่อสร้างถนนแล้ว จำเลยที่ ๑ ยืนยันขอรับเงินไปจ่ายให้แก่ราษฎรผู้รับจ้างเองจึงเป็นการกระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ เมื่อจำเลยที่ ๑ รับเงินไปแล้วเบียดบังเอาไปโดยทุจริต ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำความผิดในฐานะเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการหรือรักษาเงินตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๗ คงเป็นความผิดฐานยกยอกตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
บรรณาธิการ